

**RASSPECIFIKA AVELSSTRATEGIER
TIBETANSK MASTIFF
2013**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SIDA

HISTORIA	4
- URSPRUNG	4
- ARBETSUPPGIFTER	4
- ÄLDRE KÄLLOR	5
- MENTALA OCH EXTERIÖRA EGENSKAPER	6
- RASENS UTBREDNING INTERNATIONELLT	6
- VIKTIGA ÅRTAL	7
- DEN SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFEN	8
POPULATION	10
- REGISTRERINGAR	10
- VALPKULLAR OCH FÖRÄLDRADJUR	10
- AVELSSTRUKTUR BARNBARN	12
- INAVELSTREND	12
- GENETISK VARIATION	13
- SAMMANFATTNING	13
- MÅL	13
- STRATEGI	13
MENTALITET OCH FUNKTION	14
- MENTALITET TESTADE SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFER	14
- EGENSKAPS- OCH MEDELVÄRDE	15
- TABELLER, MEDELVÄRDE TIBETANSK MASTIFF OCH ANDRA RASER	17
- RESULTAT	19
- BETEENDESKILLNADER MELLAN ÖSTASIATISKA- OCH VÄSTEUROPEISKA HUNDAR	20
- RAPPORTERINGSKOD A	21
- SAMMANFATTNING	21
- MÅL OCH STRATEGI	22
HÄLSA	23
- HÖFTLEDER	23
- ARMBÅGAR	23
- ÖGON	24
- PATELLA	25
- VALPHÄNVISNING	25
- ÖVRIGA SJUKDOMAR	25
- HÄLSOENKÄT	26
- SRD (SÄRSKILDA RASSPECIFIKA DOMARANVISNINGAR)	26
- SAMMANFATTNING	27
- MÅL	27
- STRATEGI	27

EXTERIÖR	28
- HELHETSINTRYCK	28
- VIKTIGA MÅTTFÖRHÅLLANDEN	28
- HUVUDET	29
- KROPPEN	29
- RÖRELSER	29
- FÄRG	29
- EXTERIÖREN HOS DEN SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFEN	30
- SAMMANFATTNING	30
- MÅL	30
- STRATEGI	30
KÄLLFÖRTECKNING	31
BILAGA 1	32
- "MENTALITETSBEKRIVNING HUND (MH), SVENSKA BRUKSHUNDSKLUBBEN"	
BILAGA 2	34
- "BETEENDE- OCH PERSONLIGHETSBEKRIVNING (BPH), SVENSKA KENNELKLUBBEN	

HISTORIA

URSPRUNG

Den tibetanska mastiffen anses av många experter vara förfader till de flesta (om inte alla) mastiffer och bergshundar. Tillsammans med de andra tibetanska raserna är de utan tvekan en av de mest ursprungliga hundtyperna som finns idag. Det finns inga exakta uppgifter om den tibetanska mastiffens ursprung, föregångare till dagens tibetanska mastiffer tros ha rest med olika civilisationer i årtusenden. Historiker menar att rasen utvecklats från hundar som blev isolerade i Himalaya och dess angränsande områden för mer än tusentals år sedan.

Hundarna anpassade sig till ett liv i Himalayas höjder, med det klimat och väderleksförhållande som där råder. De tibetanska ägarna till dessa hundar var i behov av skydd, av djur och egendom, vilket blev dessa hundars arbetsuppgift hos människan.

ARBETSUPPGIFTER

Den tibetanska mastiffen är en vakt- och boskapsvaktande hund, dessa arbetsuppgifter har sett likadant ut i årtusende och de har inte ändrats (fram till idag) i sitt ursprungsområde. I väst har den tibetanska mastiffen använts som vakt- och sällskapshund, de har nästintill förlorat sin roll som boskapsvaktande hundar, då herdehundarna har tilldelats dessa arbetsuppgifter. I Tibet vaktar de både familjen, ägodelar och dess boskap (mestadels jak och får) mot både människor och andra djur. Många av dessa familjer är nomader och hundarna följer med på deras vandringar och förflyttningar. I byarna används hundarna som vakthundar och i vissa byar i Tibet kan man se endast en tibetansk mastiff som vaktar hela byn. I Tibet fanns det två typer av rasen; en lättare typ som vaktade boskap och en större, grövre typ som användes som vakthund i byn.

Den tibetanska mastiffen hittar man även i klostren där de står uppbundna på dagarna och släpps lösa på nätterna. De mindre larmhundarna som ex lhasa apso och tibetansk spaniel (tibetanerna kallar för övrigt alla små långhåriga hundar för "apso"), vilka är kända för sin otroliga hörsel larmar när någon närmar sig klosterområdet. De tibetanska mastifferna kommer då och tar över vaktrollen och larmhundarna avlägsnar sig. I USA nämner man inte den tibetanska mastiffen som "vakthund", utan säger att det är en "vaktande hund". Anledningen är att man vill särskilja deras vaktsätt gentemot exempelvis många av brukshundsraserna. Den tibetanska mastiffen försöker i första hand skrämja bort obehöriga genom deras kraftiga skall, till skillnad mot exempelvis många av brukshundsraserna som direkt går till attack och angriper. Tidigt i Tibets

historia använde man även rasen som jakthund på bl a räv.

Tibetansk mastiff är ett namn som européerna gav dessa hundar och namnet betyder "stor hund från Tibet". Tibetanerna har andra namn på denna ras:

Do-Khyi - en hund som kedjas fast. Områden: västra platån i Tibet (gamla Ü-Tsang), Bhutan, Nepal och Indien.

Gosung Do-Khyi - väktaren vid porten.

Tsang Kyi - bästa hunden. Område: hela Tsang inklusive Lhoka (söder om Lhasa).

Khyi rgod - den vilda hunden. Korsning hund och varg.

Drog-Khyi - som fåraherdarna kallar dem.

Ra Khyi - jakthund.

ÄLDRE KÄLLOR

Få västerlänningar tilläts besöka Tibet fram till 1800-talet och på detta visste man inte så mycket om den tibetanska mastiffen. Men det finns några källor om rasen och den äldsta är från 1121 f. Kr., när kejsaren av Shangdynastin i Kina Wǔ Yi kejsare (1147–1113 f.Kr.) fick en tibetansk mastiff (vid namn Ngao) i gåva av folket i Liu.

Aristoteles (filosof, 384-322 f. Kr) var den förste som nämnde "indiska hundar" (Canis indicus) vars vildsinthet man fruktade och enligt Aristoteles var den tibetanska mastiffen en hybridavkomma från en hund och en tiger.

63 f Kr berättade den grekiska filosofen och geografen Strabo att det i Tibet fanns människor och djur med en speciell styrka och påfallande lång livslängd.

Curtius Rufus berättar om en hetsjakt på lejon, som arrangerades till Alexanders den stores ära. Han beskriver att de vilda hundarna (troligen tibetanska mastiffer) hellre lät sig slitas i stycken än att släppa lejonen.

Megasthenes skriver om en "indisk hund" år 327 och beskriver hundarna som har hängande öron, kolossal benstomme, enorma muskler, en stor skalle och ett brett nosparti.

Under Marco Polos (medeltidens mest berömda upptäcktsresande, 1254-1324) resor i Asien på 1270-talet skriver han "Folket i Tibet har en mängd kraftiga och utmärkta hundar som är behjälpliga vid myskjakten. Hundarna är stora som åsnor och med en röst som var lika kraftfullt som ett lejons. Dessa hundar är så vilda och modiga att de kan angripa lejon". Observera att de tibetanska åsnorna är betydligt mindre än våra europeiska. Vissa forskare hävdar att Marco Polo skrev utifrån hörsägen och själv aldrig träffade några tibetanska mastiffer.

Sven Hedin (1865-1952) nämner i sin bok "Mina resor i Asien" att "hundarna var mycket aggressiva, blodtörstiga och åt människor". Andra resenärer nämner dem som "hårda, starka med ett kraftfullt skall", "vildarna var så rasande att man inte säkert ens kunde gå förbi deras hålor där de bodde om inte ägarna var med".

MENTALA OCH EXTERIÖRA EGENSKAPER

Tibetanerna anser att den tibetanska mastiffen är den absolut bästa vaktaren som finns. Det sägs att husfadern skär en skåra i fingret på alla familjemedlemmar, vars blod hunden får slicka i sig och genom denna ritual är hunden fullständigt pålitlig mot dem. När man läser de källor där tibetansk mastiff nämns så är hundarna mycket aggressiva och går till angrepp mot allt som närmar sig deras revir. De är inte rädda för någonting! Men trots deras "vildsinthet" är de mycket tillgivna mot dem de känner och små barn kan utan problem umgås med dem utan någon som helst fara. De är även mycket tåliga tack vare sina pälsar och klarar de stora klimatskillnaderna som råder i deras ursprungsområden i och runt Himalaya. Hooker skriver 1854 i "Himalayan Journals" att hundarna inte bara används som vakthundar utan även som lastdjur.

Det exteriöra har aldrig haft någon avgörande betydelse för tibetanerna, man prioriterar helt enkelt bra vakthundar med ett bra skulldjupare och kraftfullare desto bättre. Till skillnad mot andra hundtyper som finns i samma område har den tibetanska mastiffen breda skallar och fyrkantiga, ganska korta nospartier, Tsang-kyi har något längre och bredare nospartier. Pälsen är tjock och består av både underull och täckhår. Färgerna är black and tan, svart, många röda varianter och några enstaka blå. Kroppen är stor och kraftfull. En vit fläck på bröstet anses av tibetanerna vara ett tecken på att hunden har "ett modigt hjärta", men vita svanstickar symboliserar "svaghet" och klipps därför bort.

Till skillnad mot tibetanernas hundar är de svenska tibetanska mastifferna mycket mer socialiserade och välfungerade. Utseendet har inte förändrats så mycket, men vi avlar på exteriört vackra hundar, vilket tibetanerna aldrig har gjort.

RASENS UTBREDNING INTERNATIONELLT

Rasen fördes troligtvis till Arabien och Syrien under de mongoliska rövartågen som härjade på 1200-talet och fram till 1368. På basreliefer från denna tid avbildades den tibetanska mastiffen som en kamp- och jakthund.

Enligt V.W. F Collier fördes en mongolisk ras (tibetansk mastiff) till Kina. I Peking var det några tibetanska präster som med mycket bra resultat avlade vidare på dessa hundar. Hundarna bodde i källarutrymmen på att de var mycket känsliga för hettan.

1828 kom den första tibetanska mastiffen till Europa (England), det var Kung George IV som skänkte en tibetansk mastiff till Londons Zoo. Nästan tjugo år senare (1847) kom den andra tibetanska mastiffen till England som en gåva till drottning Victoria från hennes vicekung i Indien. Härpå skänktes flera tibetanska mastiffer som gåvor till de brittiska kungligheter. Det är kränkande att be att få köpa en hund av en tibetan, han skänker gärna en valp till sina vänner, men i regel aldrig en vuxen hund. Därför skänktes hundarna som gåvor istället för att säljas. Diplomater som återvände till Europa tog även med sig hundar, vilka också ökade den europeiska importen av tibetanska mastiffer. Flertalet av dessa tidiga importen hamnade på djurparker.

Rasen utplånades nästan helt i Tibet efter kinesernas invasion av landet 1950 (1965 blev

Tibet en autonom region i Folkrepubliken Kina). Den kinesiska militären beordrade de tibetanska invånarna att slå ihjäl sina hundar, om de vägrade blev de själva ihjälslagna som straff för att de inte lydde order. Detta höll på att utrota hela rasen (inklusive andra tibetanska raser). Lyckligtvis överlevde ett litet antal tibetanska mastiffer i avlägsna landsbygdsområden och tillsammans med de hundar som tidigare exporterats till Europa och USA kunde man rädda rasen från utrotning.

På 1960- och 1970-talet importerades flera tibetanska mastiffer från Tibet och Nepal till både USA och Europa.

VIKTIGA ÅRTAL

1828

Kung George IV skänkte en tibetansk mastiff till Londons Zoo.

1847

Hardinge, vicekungen av Indien gav drottning Victoria (England) en tibetansk mastiff i gåva.

1870-talet

Ett flertal tibetanska mastiffer importerades till England av framförallt prinsen av Wales som senare blev kung Edward II.

1873

The Kennel Club (England) bildades och man hade då ca 4000 stamböcker, varav en tibetansk mastiff fanns med. Detta är den första kända referensen där rasen nämns vid sitt namn.

1875

Alexandra Palace Dog Show, den första utställning där tibetanska mastiffer deltog (prinsen av Wales hundar), vilket bidrog till ett litet intresse för rasen.

1928

Översten Frederick och Irma Bailey tog med sig fyra tibetanska mastiffer när de återvände till England, efter att varit stationerad i Tibet och Nepal.

1931

Antogs den första rasstandard av tibetansk mastiff av The Kennel Club (England) och tillhörde samma rasklubb som de andra tibetanska raserna.

1934

Rasen erkändes av FCI.

1950-talet

I slutet av 1950-talet skänkte Dalai Lama ett par tibetanska mastiffer till den amerikanska presidenten Eisenhower.

1950- och 1960-talet

Tibetansk mastiff nära att utrotas i Tibet.

1960- och 1970-talet

Flertalet tibetanska mastiffer importerades till Europa och USA från Tibet och Nepal.

DEN SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFEN

Sickan Beckman (Kennel Tai Wind's) var den första att introducera rasen i Sverige och Norden. Året var 1978 och den amerikanska tiken Ausables Mathilda fick spendera fyra månader i karantän innan hon kom till sitt nya hem hos Sickan Beckman.

Nästa hund som importerades kom från Schweiz SUCH, Nord Vinnare, Svensk Vinnare Gesars Kunga, född 1980. Mathilda och Kunga fick två kullar på sju (fem valpar i första kullen och två i andra kullen).

Från den första kullen stannade SUCH Tai Wind's Tai-Sheng kvar i Kennel Tai Wind's och förde sina gener vidare genom fyra kullar.

Conrikyi Kom-Po, född 1987 importerades från England, en avkomma från Mique of Conrikyi från Nepal och Akbar de la Tour Chandos of Conrikyi. Conrikyi Kom-Po parades med kennel Tai Wind's först födda tik, Tai Wind's Tai Sheng. Resultatet av den parningen blev Tai Wind's Shang Hai som stannade hos Sickan och Kennel Tai Wind's i 11 år.

En tik från Mathilda och Kungas avkomma flyttade till Finland och blev landets första tibetanska mastiff. Andra kullen som föddes senare samma år på Kennel Taiwind's bestod av två valpar, tiken från denna kull exporterades till Danmark och blev den första registrerade tibetanska mastiffen i landet. Den danska tiken flyttade senare till Belgien.

Tai Wind's Marty of Jamars, född 1990 importerades från USA. Två hundar importerades även från den belgiska kenneln New Flame, 1997 kom Uchangou de New Flame och ett år senare 1998 kom Xing-Hai.

I SKK:s databas kan man se alla tibetanska mastiffer som har registrerats i Sverige från 1990 och framåt. Statistiken nedan visar alla registreringar mellan åren 1990 och 2003, antalet registreringar per år varierar från en hund till tjugo hundar.

REGISTRERINGSSTATISTIK TIBETANSK MASTIFF 1990-2003

ÅR	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
TIKAR	2	4	3	7	3	2	8
HANAR	2	3	1	3	3	4	9
IMPORT	0	0	0	0	0	0	0
TOTALT	4	7	4	10	6	6	17

ÅR	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
TIKAR	0	8	13	3	4	4	7
HANAR	1	12	5	5	9	5	7
IMPORT	0	0	0	0	0	0	0
TOTALT	1	20	18	8	3	9	14

POPULATION

Idag finns den tibetanska mastiffen på alla kontinenter. Några länder har förhållandevis många individer ex. USA, Estland och Tjeckien. Om man jämför Sverige med våra nordiska grannländer har Finland flest registrerade hundar, följt av Sverige, Danmark och Norge. Rasen är numerärt liten i Sverige med ca 85 stycken individer.

REGISTRERINGAR

REGISTRERINGAR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
TIKAR	11	11	6	7	13	9	2	6	12
VARAV IMPORT	0	4	1	4	2	2	2	1	2
HANAR	8	6	7	6	12	11	1	4	11
VARAV IMPORT	1	3	3	4	2	3	1	1	1
TOTALT	19	17	13	13	25	20	3	10	23

Mellan åren 2004 – 2012 registrerades det 143 hundar, av dessa var 77 tikar och 66 hanar. 37 stycken av de som registrerades var importerade hundar, varav 18 tikar och 19. Importhundarna stod för 26 % av det totala antal hundar som registrerades. All registreringsstatistik som här kommer att redovisas är hämtade från SKK:s avelsdatabas.

VALPKULLAR OCH FÖRÄLDRADJUR

I Sverige 2004 - 2012 föddes det 95 valpar från totalt 16 kullar. År 2010 finns inte med i statistiken på grund av att inga valpar föddes i Sverige. 13 tikar och 12 hanar användes i aveln. 3 av tikarna har använts 2 gånger, 1 hane är använd 3 gånger och 2 hanar är använda 2 gånger. Resterande föräldradjur är använda endast 1 gång i avel. Snittet på antal kullar för åren 2004 – 2012 är 1,8 kullar/år, med ett valpkullsnitt på 5,4 individer och ett födelsesnitt på 10,6 valpar/år. Antalet valpar som föddes mellan 1990 – 2003 hade ett snitt på 9,1 valpar/år (se sid. 8-9).

ÅR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2011	2012
KULLAR	3	1	1	1	4	1	4	1
KULLSNITT	6	9	2	3	6,5	10	5	7
ANTAL VALPAR	18	9	2	3	26	10	20	7

FÖRÄLDRADJUR	ANVÄNDA ÅR	TOTALT ANTAL VALPAR
TIKAR		
MIMAYIN-DON-SEN-GE-MO	2004	9
RAJAKAN CHAN DOS	2004, 2005	16 (7+9)
TAI WIND´S SHA-FA-LI	2004	2
TAI WIND´S TIBET TCH-AÉ	2006, 2008	7 (2+5)
DO-KHYI FROM TOP OF THE WORLD X´ISIS	2007, 2008	10 (3+7)
LAFAHHS LAMTO LEM-PA	2008	9
DURETTOS SNOW-CRISP	2008	5
DAR SHING JUQES	2009	10
KYANG LA´S DONNO	2011	7
KYANG LA´S NGOMA	2011	6
CHILCOOT FANTA	2011	6
FAHRENHEIT F´QETESH	2011	1
BOD KHYI DOM URSA	2012	7
HANAR		
HO NGOC TAO SHAMBALA AT MEI DAN	2004	9
TARKE GHYANG DORKAN	2004, 2005	16 (7+9)
UCHANGOU DE NEW FLAME	2004	2
ME JOMO DODGROGS	2006, 2007, 2008	12 (2+3+7)
ORSON BOHEMIA SIRAGUE	2008	9
OF ZLAZANO AM-BAN	2008	5
SENG KHRI ATSI	2008	5
TEJAKES DREAM DIAMOND	2009	10
LAFAHHS VARADA	2011 (2 kullar)	13
GHATLANG KIMURA	2011	6
ASSAM	2011	1
RUBUS ARCTICUS HUBBE	2012	7

Föräldradjurens ålder vid deras första valpkull 2004 – 2012: 5 tikar var mellan 2-3 år och 7 tikar var mellan 4-6 år, 1 hane var mellan 13-18 månader, 6 hanar var mellan 2-3 år, 5 hanar var 7 år eller äldre. Förutom en hane var alla andra föräldradjur över 2 års ålder när de hade sin första kull, vilket är bra då den tibetanska mastiffen utvecklas sent.

FÖRÄLDRADJURENS ÅLDER VID SIN FÖRSTA VALPKULL

TIKAR	13-18 MÅN	2-3 ÅR	4-6 ÅR	7 ÅR EL. ÄLDRE
2004			2	
2006		1		
2007		1		
2008			2	
2009		1		
2011		1	3	
2012		1		

FÖRÄLDRADJURENS ÅLDER VID SIN FÖRSTA VALPKULL

HANAR	13-18 MÅN	2-3 ÅR	4-6 ÅR	7 ÅR EL. ÄLDRE
2004		1		1
2006			1	
2008		2	1	
2009		1		
2011		2	3	1
2012	1			

AVELSSTRUKTUR BARNBARN

Om man vill titta på barnbarnen till föräldradjuren som användes i avel under 2004 - 2012, är statistiken bristfällig. Orsakerna är att många av föräldradjuren inte är registrerade i "Avelsstruktur – barnbarn" som finns i SKK:s avelsdatabas. Dessutom är de utländska barnbarnen endast registrerade om de exempelvis kommit in som importörer eller deltagit i någon tävling. Statistiken är därför mycket bristfällig, men vi redovisar ändå de få föräldradjur och deras svenska barnbarn som finns med i statistiken:

FÖRÄLDRADJUR

SVENSKA BARNBARN

TIKAR

CHILCOOT FANTA	8
DAR SHING JUQES	7
DO-KHYI FROM TOP OF THE WORLD X'ISIS	1
FAHRENHEIT F'QETESH	7
KYANG LA'S NGOMA	8
RAJAKAN CHAN-DOS	13

HANAR

ASSAM	7
GHATLANG KIMURA	8
ME JOMO DODGROGS	1
TARKE GHYANG DORKHAN	13
TEJAKES DREAM DIAMOND	7
UCHANGOU DE NEW FLAME	12

INAVELSTREND

Det är svårt att få fram en tillförlitlig inavelsgrad på avkommorna om man vill göra provparningar mellan tibetanska mastiffer i SKK:s avelsdatabas, orsaken är att stamtavlorna är för grundade v s vissa/alla generationerna bakom föräldradjuren saknas. Det gör att man kan få en låg inavelsgrad på en provparning, trots att den i verkligheten inte är det.

Inavelstrenden för tibetansk mastiff ser ut som följer, 2010 redovisar vi inte då inga valpar

föddes:

RASENS GENOMSNITTLIGA INAVELSGRAD. BERÄKNAD ÖVER FEM GENERATIONER.

ÅR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2011	2012
INAVELSGRAD (%)	0	0	0	-	0,20	1,20	0,1	0

GENETISK VARIATION

Den genetiska variationen hos den svenska stammen är begränsad, men ökad import de senaste åren har förbättrat avelsunderlaget. För att undvika inavel måste man söka hundar som på intet sätt är besläktade med första svenska hundarna som togs in till Sverige (se sid. 8 "Den svenska tibetanska mastiffen").

Vad är riskerna med inavel? Inavel medför dubblering av gener. Det innebär att variationen i rasen minskar och genpoolen blir svagare. Eventuella sjuka gener hos föräldradjuret dubblas och därmed en ökning av defekter hos avkommorna, ju närmare släktskap desto större risk för defekter. De goda anlagen som finns dubblas också vid inavel.

SAMMANFATTNING

Under tidsperioden 2004 – 2012 föddes det totalt 95 valpar i Sverige. Registreringsstatistiken på föräldradjurens barnbarn är bristfällig och vi kan därför inte redovisa hur många av deras valpar som gått vidare i avel.

I SKK:s databas saknas både utländska hundar och en del av de svenskregistrerade hundarna saknar djup i sina stamtavlor, inavelskoefficienten är därför inte tillförlitlig.

Det är av stor vikt att para individer så att deras avkommor får så låg inavelsgrad som möjligt, att man inte överanvänder enskilda individer och inte upprepar samma kombinationer, för att undvika att sjukliga recessiva anlag ska få spridning inom rasen och att den genetiska variationen inte ska gå förlorad.

MÅL

Verka för att rasen har en låg inavelsgrad. Medverka till att enskilda individer inte överanvänds och undvika upprepade kombinationer.

STRATEGI

Uppmuntra användandet av avelsdjur som inte är nära besläktade med den svenska stammen av tibetanska mastiffer. Avråda från överanvändandet av enskilda avelsdjur och upprepade kombinationer.

MENTALITET OCH FUNKTION

För att förstå och veta hur man beskriver mentaliteten på hundarna bör man känna till vilka moment som ingår och hur testerna genomförs. Svenska Kennel Klubben har ett mentaltest som heter BPH (Beteende- och personlighetsbeskrivning) och Svenska Brukshundklubben har MH (Mentalbeskrivning hund). Det finns både likheter och skillnader mellan dessa mentaltester.

Skillnaderna är dels hur testområdet är uppbyggt, på MH går man till olika platser i skogsmiljö för att utföra momenten till skillnad från BPH där man endast rör sig på en stor öppen yta. Momentens utförande skiljer sig också något åt och sist men inte minst vad de kallar momenten (men utförandet är lika). I BPH har man momenten "matintresse" och "underlag", vilket inte testas alls i MH-testet. BPH har efterföljande frågor som ägaren/ägarna får fylla i hemma och dessa frågor baseras på hur hunden fungerar i vardagsituationer, detta ingår inte i MH-testet.

Hundarna får i båda mentaltesterna en beskrivning på de egenskaperna man testar. Skotten på MH-testet är det enda moment där hundarna blir godkända eller inte godkända. Hundarna blir registrerad hos SKK om de genomfört hela testet. Bryter ägaren eller testledaren testet av någon anledning så registreras detta, samt vem det var som avbröt testet.

Se vilka moment som testas och hur det går till:

Sid 36, bilaga 1, MH

Sid 38, bilaga 2, BPH

MENTALITET TESTADE SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFER

Det finns inga tibetanska mastiffer som genomfört ett BPH-test. Däremot har 12 stycken gjort MH-testet. Könsfördelningen var jämn, 6 hanar och 6 tikar. En ägare avbröt testet med sin hund (1 tik). En hund testades 2003, två stycken 2007 och 9 stycken 2010. 9 hundar av 12 hade därmed samma förutsättningar. 1 av de MH-testade hundarna har även testats i ett ungerskt herdehundsprov (mentaltest).

Hundarnas ålder vid testet varierade från 18 månader och 21 dagar till den äldsta hunden 45 månader och 22 dagar. 1 hund 45 månader och 22 dagar, 1 hund 26 månader och 4 dagar, 1 hund 21 månader och 18 dagar, 2 hundar 30 månader och 16 dagar och 6 hundar (inklusive den som bröt testet) 18 månader och 21 dagar.

Skott avstods för 5 hundar. Det här momentet är det enda som man kan avstå att göra men ändå få registrerat att hunden är mentalbeskriven.

Moment kontakt/socialitet

Moment rädsla

Moment hot

EGENSKAPS- OCH MEDELVÄRDE

I SKK:s avelsdatabas finns inget medelvärde för de 5 egenskaperna hos de 11 tibetanska mastifferna som blivit beskrivna. För att få ett medelvärde registrerat för en ras, krävs det att minst 40 hundar blivit beskrivna och att minst 15 stycken av varje kön har deltagit. Vi har därför själva räknat ut ett medelvärde för de 11 tibetanska mastifferna som blivit beskrivna.

Egenskapsvärdena som redovisas är: nyfikenhet/orädsla, aggressivitet, socialitet, jaktintresse och lekfullhet. Dessa värden räknas ut från de olika momenten som ingår i ett MH-test (se "Mentalbeskrivningens olika moment (ca 45 min)").

Medelvärdet för dessa egenskaper hos de tibetanska mastifferna som genomförde MH-testet ser ut som följer (skala 1 – 5, 1 = litet och 5 = mycket):

EGENSKAP	MEDELVÄRDE
Nyfikenhet/orädsla	3,1
Aggressivitet	1,8
Socialitet	3,0
Jaktintresse	1,9
Lekfullhet	1,7

Som jämförelse till vår ras har vi tagit en ras från varje rasgrupp (FCI:s gruppindelning):

1. Vall- boskaps- och herdehundar: Tysk schäfer.
2. Schnauzer och pinscher, molosser och bergshundar: Pyrenéer hund.
3. Terrier: Jack russell terrier.
4. Tax
5. Spetsar och raser av urhundstyp: Shiba.
6. Drivande hundar samt sök- och spårhundar: Ingen ras från denna grupp. Det finns inget medelvärde för någon av dessa raser och de som har gjort MH är så få, några stycken upp till 4-5.
7. Stående fågelhundar: Irländsk röd setter.
8. Stötande hundar, apportrande hundar och vattenhundar: Golden retriever.

9. Sällskapshundar: Tibetansk terrier.

10. Vinthundar: Whippet

Alla raser förutom pyrenéer hunden och shiban finns registrerade i SKK:s avelsdatas med rasens medelvärde för de olika egenskaperna. Vi har räknat ut ett medelvärde för de 10 pyrenéer hundarna och de 18 shiborna som blivit beskrivna.

På nästa sida (översta tabellen) visas varje enskild tibetansk mastiffs medelvärde för de olika egenskaperna: nyfikenhet/orädsla, aggressivitet, socialitet, jaktintresse och lekfullhet. Den nedre tabellen visar de 10 olika rasernas genomsnittliga medelvärde för de 5 egenskaperna.

REDOVISNING MEDELVÄRDE AV ENSKILDA TIBETANSKA MASTIFFER

EGENSKAPER

Nyfikenhet/orädsia	3	2,7	3	2,7	2,3	2,9	4,1	3,9	3,1	3,6
Aggressivitet	2	1,3	1,3	1,7	1	3,7	2	1,3	1,7	1,7
Socialitet	3,7	3	2,3	3	2,3	3,3	3,7	3,3	3	4
Jaktintresse	1,3	2,8	1	1,3	1	2	2,8	2,8	2	2,5
Lekfullhet	3,4	2	1,6	1,8	1,4	1	1,4	1,2	1,6	1

REDOVISNING MEDELVÄRDE AV OLIKA RASER

EGENSKAPER

	TIB MAS	SCHÄFER	PYRENÉE	JACK RUS	TAX	SHIBA	IR SETT	GOLDEN	TIB TERR	WHIPPET
Nyfikenhet/orädsia	3,1	3,8	3,6	3,4	3,6	3,6	3,1	3,3	3	3,2
Aggressivitet	1,8	1,8	1,4	1,8	1,7	1	1,6	1,6	1,7	1,4
Socialitet	3	3,5	3,2	3,4	3,4	3,5	3,5	3,7	3,1	3,4
Jaktintresse	1,9	2,7	1,6	2,6	2,6	2,2	2,2	3	1,7	3,4
Lekfullhet	1,7	3,7	1,8	3,4	3,4	2,3	2,7	3,1	2,1	2,8

RESULTAT

"Nyfikenhet/orädsla" har tibetansk mastiff ett medelvärde på 3,1. Värdet ligger mellan 2,3 och 4,1 hos de enskilda individerna, vilket är en mycket stor variation. Här kan vi jämföra rasen med den irländska röda settern som har samma medelvärde (3,1). De andra raserna ligger högre i medelvärde. Lägre värde än tibetansk mastiff har tibetansk terrier med 3,0, högsta värdet har schäfern med 3,8.

"Aggressivitet" medelvärdet för tibetansk mastiff är 1,8 och varierar mellan 1,0 och 3,7 (endast en hund ligger så högt) de nästföljande ligger på 2,0. Här är skillnaderna inte så stora, om man bortser från hunden med 3,7. Jämför man med de andra raserna har schäfern och jack russell terrier samma medelvärde d v s 1,8. Resterande raser ligger under detta medelvärde. Lägst har shiban (1,0).

"Socialitet" medelvärdet för tibetansk mastiff är 3,0 med en variation på 1,7 och 4,0, en mycket stor variation. Alla de andra raserna ligger högre i medelvärde, de som ligger närmast tibetansk mastiff är tibetansk terrier som har 3,1. Högsta medelvärdet har golden retrievern (3,7).

"Jaktintresse" medelvärdet för tibetansk mastiff är 2,2, med en variation mellan 1,0 och 2,8. En viss skillnad mellan hundarna. I jämförelse med de andra raserna har pyrenéer hunden (1,6) och tibetansk terrier (1,7) lägre jaktintresse än tibetansk mastiff. Högsta värdet har whippet (3,4).

"Lekfullhet" medelvärde för tibetansk mastiff är 2,3, medelvärdet varierar mellan 1,0 och 3,4. Endast en hund har 3,4 och näst högsta siffran ligger på 2,8. Här är variationen mycket stor. Jämför man med de andra raserna ligger vår ras lägst, tätt följt av pyrenéer hunden som ligger på 1,8. Högsta värdet har schäfern (3,7).

Om man tittar åldersmässigt på de deltagande hundarna hos raserna pyrénéer hunden och shiban, visar det sig att de hundar som har högst värde på nyfikenhet/orädsla är äldre hundar (från 31 månader upp till 75 månader, pyrenéer hunden och 27 månader till 61 månader, shiban).

Hos vår ras kan man inte dra samma slutsatser då vi har 4 hundar äldre än 26 månader (upp till 45 månader och 22 dagar), av dess ligger 2 hundar högt i medelvärde. De 2 andra gör det inte, men de är syskon och levt tillsammans d v s har samma gener och levt i samma miljö. För att kunna säga något angående skillnaderna p g a ålder hos tibetansk mastiff, behövs fler hundar som testas. Men man kan ha detta i åtanke om fler önskar testa sina tibetanska mastiffer och eventuellt vänta med testet tills de blivit lite äldre, p g a deras sena utveckling. När det gäller de andra momenten så kan man inte se att åldern har någon betydelse när det gäller medelvärdena.

BETEENDESKILLNADER MELLAN ÖSTASIATISKA- OCH VÄSTEUROPEISKA HUNDAR

Eva Marie Wergårds examensarbete "Domestication effects on mentality and morphology of the domestic dog (canis familiaris)", från 2008 är en studie som bland annat jämför beteenden mellan 2 olika grupper av hundar.

Grupperna är indelade i:

1. de mindre domesticerade (östasiatiska) raserna.
2. tio-i-topp registrerade raserna (västeuropeiska) från tolv europeiska länder, vars kennel klubbar är FCI anslutna.

Den senare gruppen representerar raser som är väl anpassade i dagens samhälle och som antas vara mer domesticerade än de östasiatiska.

Följande hundraser ingick i de östasiatiska raserna (antal):

Korean jindo dog (1).

Thai ridgeback (11)

Tibetansk mastiff (5)

Akita (17)

Shiba (9)

Totalt antal hundar: 43 st.

Följande hundraser ingick i de västeuropeiska raserna (antal):

Schäfer (12 294)

Labrador retriever (1 476)

Golden retriever (2 267)

Cavalier king charles spaniel (46)

Boxer (2 949)

Staffordshire terrier (244)

Engelsk cocker spaniel (117)

Berner sennen (1 160)

Engelsk springer spaniel (523)

West highland white terrier (14)

Totalt antal hundar: 21 093.

I studien använde man MH-testen för att jämföra de 2 olika grupperna, alla testades inte samtidigt och de utfördes på olika platser runt om i Sverige. Till tibetansk mastiff, korean jindo dog och thai ridgeback användes en långlina (15 m), då raserna är kända för att bara kunna gå iväg och lämna platsen om de har lust. Tilläggas bör att hundarna inte på något sätt hindrades av långlinan.

Resultatet av studien visade att de västeuropeiska raserna lekte mycket mer än de östasiatiska raserna, och det var det enda moment påvisade stor skillnad mellan grupperna. De andra momenten visade inte på några större skillnader på beteendet mellan dessa två grupper. När man gjort ytterligare analyser av MH-testen kunde man se att de beteendemässiga dimensionerna ändå skiljde sig något åt mellan dessa två grupper och man fick fram två separata beteendemönster.

RAPPORTERINGSKOD A

”Rapporteringskod A” har tillkommit för att SKK i olika sammanhang skall kunna skilja 0 pris som tilldelats hund med hänvisning till uppförande/mentalitet, från 0 pris som utdelats på grund av hundens exteriör. Om en hund tilldelats ”rapporteringskod A” kan orsakerna vara att hunden är blyg och kanske rädd eller morrat och försökt bita eller på annat sätt visat aggressivitet. Även ett dåligt uppförande mot andra hundar kan resultera i ett 0 pris och en ”rapporteringskod A”. Om en hund tilldelas ”rapporteringskod A” tre gånger, stängs hunden av från all kommande utställningsverksamhet.

Under åren 2004 – 2012 har totalt 8 stycken hundar tilldelats ”rapporteringskod A” av totalt 972 tibetanska mastiffer som deltagit på officiella utställningar, eller 0,8 % av alla utställda tibetanska mastiffer har tilldelats ”rapporteringskod A”. Nedan visas antalet utställda tibetanska mastiffer per år och antalet ”rapporteringskod A” som tilldelats:

ÅR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
RAP. KOD A	0	1	2	0	1	3	0	1	0
TOT. ANTAL UTSTÄLLDA	120	151	138	121	91	110	117	67	57

Av dessa 8 stycken ”rapporteringskod A” som tilldelats tibetansk mastiff, var det 1 hane och 6 tikar. 1 tik har tilldelats 2 stycken ”rapporteringskod A”. Samtliga 7 hundar var svenskregistrerade. Om hundarna tilldelats detta på grund av rädsla, aggressivitet eller dåligt uppträdande mot andra hundar är svårt att veta då det inte specificeras i avelsdata. Statistiken visar att ”rapporteringskod A” har tilldelats vid ytterst få tillfällen, 8 stycken av totalt 972 hundar (0,8 %) som deltagit på utställning.

SAMMANFATTNING

Den svenska tibetanska mastiffen har bra mentalitet. Vid våra rasträffar och utställningar kan vi se att de flesta hundarna är väl socialiserade och kan hanteras i nära samvaro med både människor och andra hundar. Statistiken från avelsdata bekräftar detta, endast 7 hundar har tilldelats ”rapporteringskod A” av de totalt 972 utställda tibetanska mastiffer som deltog på utställningar mellan åren 2004 – 2012. MH-testerna visar på att rasen ligger relativt högt i medelvärdet för ”socialitet”. Detta påvisar att den svenska tibetanska mastiffen väl har anpassats till vårt samhälle.

På SKK:s hemsida står följande under ”egenskaper/mentalitet” hos tibetansk mastiff: ”Personligheten varierar mellan hundarna men allmänt är hundarna modiga...”. Detta beteende stämmer inte överens med medelvärdet på nyfikenhet/orädsla som visas på MH-testerna. Orsaken till denna missvisning på MH-testerna är att tibetansk mastiff är en urhund, vilken har kvar sina ursprungliga beteenden. Avdrag görs därför på moment som exempelvis ”skrammel”, där man bl a mäter flyktradien från ”skramlet”. Tibetansk mastiff reagerar helt rätt utifrån vilken ras den är och av det faktum att det är en ren överlevnadsstrategi att ”fly undan” något som kan ”skada eller döda” dem (=

ursprungsbeteende). MH-testerna är generella och hundarna beskrivs utifrån färdiga "mallar" och man tar inte hänsyn till vilken ras som beskrivs, därför får tibetansk mastiff poängavdrag på att flyktradien är större än hos de raser som inte har kvar dessa ursprungliga beteenden.

Medelvärdet för jaktintresset och lekfullheten är mycket lågt hos tibetansk mastiff. När det gäller jaktintresset stämmer det bra överens med rasegenskaperna, då rasen aldrig varit en utpräglad jakthund. Det låga medelvärdet för "lekfullhet" stämmer också bra med rasstandarderna (SKK). "Lekfulla raser" är de raser som arbetat mycket nära och byggt upp ett "starkt" samarbete med människor, vilket inte den tibetanska mastiffen har gjort. Den har haft självständiga arbetsuppgifter i årtusenden.

Totalt har 11 stycken tibetanska mastiffer blivit beskrivna i MH-tester, vilket är ett alldeles för litet antal för att SKK ska kunna redovisa ett medelvärde för rasen. För detta krävs det att minst 40 stycken (minst 15 av varje kön) är beskrivna. Önskvärt vore att ha fler tibetanska mastiffer beskrivna för att kunna fastställa om dessa beteenden som uppvisats hos dessa elva är genomgående för rasen eller inte.

Eva-Marie Wergårds examensarbete "Domestication effects on mentality and morphology of the domestic dog (canis familiaris)", visade inte de 5 egenskapernas medelvärde (nyfikenhet/orädsla, aggressivitet, socialitet, jaktintresse och lekfullhet) och vi kan därför heller inte jämföra Eva-Maries resultat med SKK:s registrerade medelvärde eller med de medelvärden vi själva räknat ut för tibetansk mastiff, pyrenéer hund och shiba. Det finns heller inga offentliga resultat i SKK:s databas på de östasiatiska hundarna som deltog.

Jaktlusten i Eva-Maries studie visade på att det inte fanns några skillnader mellan de östasiatiska- och de västeuropeiska raserna. Förklaringen är att de östasiatiska raserna (korean jindo dog, thai ridgeback, akita och shiba), som deltog i samma grupp som tibetansk mastiff, är alla utpräglade jakthundar. Vilket inte den tibetanska mastiffen är. Därmed får man också ett högre och missvisande resultat för jaktlustegenskapen i Eva-Maries test, till skillnad mot vad rasens medelvärde på "jaktintresse" blev från MH-testerna.

MÅL OCH STRATEGI

Bevara rasens ursprungsbeteenden. Upprätthålla rasens goda mentalitet och fortsätta följa den tibetanska mastiffens mentala utveckling, genom att uppmuntra och arrangera mentaltester (BPH/MH) i klubbens regi.

HÄLSA

HÖFTLEDER

I hälsoprogrammet (SKK) för tibetansk mastiff ingår höfter.

Höftledsdysplasi (HD) orsakas av en felaktig utveckling av höftleden, vilket förr eller senare kommer att ge upphov till förslitningar av brosket i höftleden med benpålagringar som följd.

Statistik avseende höftleder från SKK:s hunddata ser ut enligt följande:

DIAGNOS	HD A	HD B	HD C	HD D	HD E	UNDERSÖKTA	SNITTÅLDER	TOT. FÖDDA
FÖDDA								
2004	4	2	2	1		9	24 MÅN	18
2005		1		1		2	20 MÅN	9
2006						0		0
2007		1				1	26 MÅN	3
2008	4	5		2	1	12	25 MÅN	26
2009	3	3	1			7	23 MÅN	10
2010						0		0
2011	3		1			4	24 MÅN	20
TOTALT	14	12	4	4	1	35		86

Höftlederna graderas i 5 olika grupper, normerna bygger dels på passformen mellan lårbenshuvud och lårskål, dels på djupet av lårskålen dvs. hur djupt lårbenshuvudet ligger inne i lårskålen.

Lederna graderas i följande 5 grupper:

HD A normala höftleder, grad A.

HD B normala höftleder, grad B.

HD C lindrig dysplasi.

HD D måttlig dysplasi.

HD E höggradig dysplasi.

Av de hundar som föddes 2004 – 2011 har 35 av 86 blivit höftledsröntgade (40,7 %). 9 av de röntgade hundarna hade höftledsdysplasi C – E (4 med hd C, 4 med D och 1 med E). Resterande 26 hundar var fria från höftledsdysplasi, dvs 74,3 %.

ARMBÅGAR

Rasen har inte hälsoprogram för armbåge men rasklubben rekommenderar att man röntgar dem, anledningen är framför allt för att många andra tunga hundraser har drabbats av armbågsdysplasi. Armbågsledsartros är en onormal förslitning av ledbrosket i armbågsleden som ofta ger upphov till benpålagringar. När pålagringarna tilltar så förändras leden och fortsätter göra det så länge den onormala förslitningen pågår.

I SKK:s hunddata kan följande statistik utläsas:

DIAGNOS	ED UA	ED 1	ED 2	ED 3	UNDERSÖKTA	SNITTÅLDER	TOT. FÖDDA
FÖDDA							
2004	6	3			9	24 MÅN	18
2005	2				2	20 MÅN	9
2006					0		0
2007	1				1	26 MÅN	3
2008	9	1			10	24 MÅN	26
2009	2	4			6	24 MÅN	10
2010					0		0
2011	4				4	20 MÅN	20
TOTALT	24	8			32		86

Armbågarna graderas i 4 olika grupper:

ED UA (0) inga påvisbara förändringar.

ED 1 lindriga benpålagringar, upp till 2 mm.

ED 2 måttliga benpålagringar, 2 - 5 mm.

ED 3 kraftiga benpålagringar, över 5 mm.

Av alla de hundarna som föddes mellan åren 2004 – 2011 (86 hundar) har 32 hundar (37,2 %) röntgat sina armbågar. 8 hundar hade armbågsdysplasi, samtliga med diagnosen ED 1. 24 hundar av 32 var fria från armbågsdysplasi, d v s 75 %.

ÖGON

Ögonlysning ingår inte i hälsoprogrammet men rasklubben rekommenderar ögonlysning på grund av att det påträffats PRA i rasen utomlands.

Progressiv retinal atrofi (PRA) leder till blindhet och är ärftlig. Orsaken är att näthinnan förtvinas och slutligen dör. Första tecknet på PRA är att hunden får sämre mörkerseende för att slutligen bli helt blind.

ÖGONLYSNING (GAMLA PROTOKOLLET)

	UA	DIAGNOS	UNDERSÖKTA	TOTALT FÖDDA
2004	2		2	18
2005	1		1	9
2006			0	0
2007	1		1	3
2008	3		3	26
2009	2		2	10
2010			0	0
TOTALT	9		9	66

ÖGONLYSNING (NYA PROTOKOLLET)

	UA	DIAGNOS	UNDERSÖKTA	TOTALT FÖDDA
2009	2		2	(10, se gamla protokollet)
2010			0	0
2011	3		3	20
TOTALT	5		5	20

Samtliga 14 hundar som blivit undersökta med det gamla och nya ögonprotokollet fick utan anmärkning. År 2011 infördes ett nytt ögonprotokoll, där resultaten markeras i kryssrutor på en blankett som är förberedd för digital hantering. Anledningen till att man tog fram det nya ögonprotokollet i Sverige var en anpassning till de övriga europeiska protokollen. Det är hittills 5 hundar som har protokollförts med det nya ögonprotokollet. Totalt har 14 hundar av 86 födda (16,3 %) födda 2004 – 2011 ögonlysts, alla fick utan anmärkning (100 %).

PATELLA

Patella ingår inte i hälsoprogrammet för tibetansk mastiff och klubben rekommenderar inte heller undersökning av knän.

Patellaluxation innebär att knäskålen (patella) kan förflyttas (luxera) från sin normala position. Ett vanligt symptom på patellaluxation är hälta. I de fall luxationen är permanent har knäskålen låsts i sitt läge, de drabbade hundar får en typisk, knäande gång.

Patellaluxation är med stor sannolikhet ärftlig, men arvs gången har inte kunnat fastställas.

Totalt har 3 av 86 hundar (3,5 %) födda 2004 – 2011 undersökts för patella, alla 3 var födda 2009 och fick utan anmärkning på sina knän (100 %). Snittåldern för de hundar som genomförde patellaundersökningen var 17 månader.

VALPHÄNVISNING

För att få valphänvisning via Svenska Tibetanska Mastiff Klubben krävs känd hd, ed och ögonstatus.

ÖVRIGA SJUKDOMAR

Det finns ingen annan statistik att hämta hos vare sig SKK eller något/några försäkringsbolag – förutom hd, ed, patella och ögon – när det gäller övriga sjukdomar. För att kunna kartlägga andra sjukdomar inom rasen, har klubben utformat en hälsoenkät (se nästa rubrik). Underlag saknas men vi vet att det förekommer ett fåtal fall av lymfocytär throidit (sköldkörtelrubbing) och epilepsi/kramper.

HÄLSOENKÄT

Enligt SKK är den tibetanska mastiffen en frisk ras. Det finns ingen tillgänglig statistik angående vilka sjukdomar som eventuellt skulle finnas i rasen, klubben vill därför samla in underlag för att kunna fastställa hälsostatusen hos den svenska tibetanska mastiffen. Klubbens avelsfunktionär har utformat en hälsoenkät som skickats ut (år 2013) till de som äger en eller flera tibetanska mastiffer.

SRD (SÄRSKILDA RASSPECIFIKA DOMARANVISNINGAR)

SRD arbetar med att raser inte avlas på osundhet och ohälsa. Deras målsättning är att domarna ska bli medvetna om rasers exteriöra överdrifter och osundhet. SRD har utformats av ett samarbete mellan utställningsdomare, berörda ras- och specialklubbar och veterinärmedicinskt sakkunniga. De har även tillgång till all tillgänglig försäkringsstatistik. De raser som av exteriöra skäl inte är sunda, listas av SRD och domarna som dömer dessa raser har som uppgift att dokumentera vad de har sett.

Följande områden gäller för alla raser:

Andning: Alla hundar ska kunna andas obesvärat även under rörelse.

Ögon: Alla hundar ska kunna uppvisa ögon fria från irritation.

Hud: Alla hundar ska ha frisk hud utan tecken på irritation.

Bett och tänder: Alla hundar ska ha friska tänder och standardenligt bett. Felplacerade tänder som skadar tandköttet eller gommen är diskvalificerande fel.

Kondition: Inga hundar ska vara överviktiga.

Päls: Päls ska inte vara så omfattande att den besvärar hunden eller hindrar rörelsefriheten.

Rörelser: Alla hundar ska röra sig rastypiskt och utan synbar ansträngning eller besvär.

Mentalitet: Alla hundar skall ha en mentalitet som tillåter att de kan fungera i samhället.

Rastypiska beteenden måste beaktas och tillåtas, men överdrivet reserverat eller skarpt beteende är aldrig önskvärt. Aggressivitet och paniskt flyktbeteende kan icke tolereras och skall rendera hunden "Disqualified".

Förutom de områden som gäller generellt för alla raser, finns det vissa specifika områden inom varje rasgrupp som man uppmärksammar. Den Tibetanska mastiffen ingår i grupp 2 (FCI) och här uppmärksammar man följande:

"Gruppen omfattar flera brachycefala raser men också flera stora, tunga raser av molossoid- och bergshundstyp. Det är av största betydelse att dessa inte är överviktiga, vidare att de är muskelstarka och har sunda extremiteter, så att de kan bära upp den rastypiskt tunga kroppen och röra sig utan synbar ansträngning eller smärta: exempelvis gäller detta **berner sennenhund, cane corso, dogo canario, fila brasileiro**, raser som i övrigt inte är listade i SRD.

Fransysk benställning och veka mellanänder, kohasighet eller frånvaro av vinklar i bakstället är inte det normala hos några storvuxna raser. Rosslande andhämtning, alltför tungt hängande huvud och kraftig salivutsöndring är heller inte ett normaltillstånd hos några raser.

Några av de molossoida raserna har riklig och löst liggande hud som kan medföra ögonproblem, exempelvis **fila brasileiro, mastin espanol, newfoundlandshund, pyreneisk mastiff, tibetansk mastiff**, raser som i övrigt inte är listade i SRD.

Huden ska vara frisk och utan tecken på irritation.”

Den tibetanska mastiffen är inte listad i SRD men finns omnämnd (se ovan) gällande ”rikligt och löst liggande hud som kan medföra ögonproblem”. Karin Drotz på SKK skickade e-post till styrelsen (daterat 2012-12-13) angående att det på ett SRD-möte tagits upp av domare som hade påpekat ögonproblem p g a för rikligt och löst liggande hud hos tibetansk mastiff. Vidare nämnde Karin att rasen eventuellt skulle bli listad i nya reviderade SRD. Klubben fick tillfälle att yttra sig angående rasens ögonproblem. Svkr:s avelsfunktionär svarade och påvisade med både foto och text att de svenska hundarna inte har dessa problem. Den 25/4 2013 fick klubben e-post och 7/5 2013 per telefon förklarade Karin Drotz att vår ras inte blev listad, men är omnämnd som exempel på en ras med rikligt och löst liggande hud.

SAMMANFATTNING

Enligt den statistiken som finns tillgänglig på SKK:s avelsdatas är den tibetanska mastiffen i Sverige en frisk ras. Det finns inga hundar som har PRA eller någon annan ögonsjukdom, resultaten är dock inte tillförlitliga då det endast är 16,3 % av alla födda hundar mellan 2004 – 2011 som har ögonlysts. De få hundarna (3 stycken, d v s 4 %) som har undersökt sina knän för Patella, fick UA. Röntgenstatistiken på höftleds- och armbågsdysplasi ser mycket bra ut, 74,3 % är fria från höftledsdysplasi och 75 % är fria från armbågsdysplasi. Påpekas bör att det bara är 40,7 % av hundarna som har röntgat sina höfter och 37,2 % som har röntgat sina armbågar. För att kunna fastställa om rasen är frisk eller inte, skulle det behövas statistik från andra sjukdomar såsom exempelvis epilepsi och lymfocytär throidit. Förhoppningen är att hälsoenkäterna ska ge en bild av hälsoläget hos rasen.

Sundheten bör bevaras och undvika att rasen inte drabbas av exteriöra överdrifter, exempelvis för mycket löst hängande hud som kan medföra ögonproblem. De områden som SRD uppmärksammar generellt för alla raser och rasgrupp 2 (FCI) är bra underlag att ha i åtanke för att undvika osundhet i rasen.

MÅL

Sträva efter minskad inavelsgrad. Inhämta så mycket kunskaper om föräldradjurens höft- och armbågsstatus, samt även släktingars och avkommors höft- och armbågsstatus. Bevara sundheten i rasen. Skapa ett klimat i klubben som är sådant att ägare av tibetansk mastiff rapporterar in sjukdomar och händelser hos sina djur, så att ett än bättre underlag finns för framtiden.

STRATEGI

Tydliggöra SKK:s Grundregler för avel § 2:4 ”Att till avel endast använda hundar som är friska d v s inte visar tecken på sjukdom eller funktionshinder och inte heller visar tecken på genetisk belastning som innebär ökad risk för att avkomman ska uppvisa tecken på sjukdom eller funktionshinder”.

EXTERIÖR

HELHETSINTRYCK

Tibetansk mastiff är kraftfull, tung och välbyggd med god benstomme. Den ska vara atletisk med ett ädelt, värdigt och vänligt utseende. Rasen kombinerar mäktig styrka, tålighet och uthållighet; egenskaper som gör att den klarar av att arbeta i alla klimatförhållanden. På vintern har de en tjock och tät underull som täcks av grovt och tjockt täckhår. Medan de under de varmare månaderna har mycket knapp underull. Skillnaden mellan vinter – och sommarpäls ger hunden ett annat utseende.

Man ska med ögat kunna se skillnad mellan en hane och en tik.

VIKTIGA MÅTTFÖRHÅLLANDEN

Skallens längd, mätt från nackknöl till stop skall motsvara nospartiets längd, mätt från stop till nosspets, dock kan nospartiet vara något kortare. Kroppslängden skall något överstiga mankhöjden.

HUVUDET

Huvudet ska vara brett, tungt och kraftigt. Hos vuxna hundar kan det på var sida av huvudet finnas en rynka som sträcker sig från ovanför ögonen ned till mungiporna. Skallen ska vara stor och endast svagt rundad med väl markerad nackknöl.

Nostryffeln skall vara bred med väl öppna näsorrar. Den skall vara så mörk som möjligt i förhållande till pälsfärgen. Tibetansk mastiff ska ha starka käkar. Ett perfekt och regelbundet saxbett. Tångbett accepteras.

Ögonen ska vara medelstora, sitta brett isär, ovala och något snedställda som ger ett orientaliskt utseende. Ögonen ska vara bruna i harmoni med pälsfärgen, men ju mörkare desto bättre. Ögonkanterna ska ligga väl an.

Öronen är medelstora, trekantiga och hänga tätt intill mot huvudet. Öronen skall vara täckta av kort och mjuk päls.

KROPPEN

Kroppen skall vara stark. Bröstkorgen skall vara ganska djup och måttligt bred med väl välvda revben så att bröstkorgen blir hjärtformad. Svansen skall vara medellång. Svansen skall bäras högt och löst ringlad över ryggen när hunden är alert eller i rörelse. Den skall vara väl bepälsad.

RÖRELSER

Rörelserna skall vara kraftfulla men alltid lätta och fjädrande med god räckvidd och drivkraft. I skritt förefaller rörelserna mycket självmedvetna. Rörelserna skall vara funktionella, uthålliga och flexibla i olika slags terräng.

FÄRG

De tillåtna färgerna är:

Djupt svart – med eller utan tantecken.

Blå – med eller utan tantecken (blå hund har inte en svart nos)

Golden – från mättat fawn till djupt röd

Sobel

Alla färgerna skall vara så rena som möjligt. En vit fläck på bröstet är tillåtet. Även lite vitt på tårna är tillåtet.

Ej tillåtna färger är:

Vit, crème, grått, leverbrunt, lilac eller blandade färger.

EXTERIÖREN HOS DEN SVENSKA TIBETANSKA MASTIFFEN

De tibetanska mastifferna som finns i Sverige är inte enhetliga till utseendet, vi har ett flertal olika typer av utseende hos våra tibetanska mastiffer. Allt ifrån de stora/lite tyngre till de nättare typerna, alla typerna ryms dock väl inom ramen för rasstandarderna. Vanligaste färgen är svart med tantecken, men färger som helsvart, blå med tantecken och olika golden färger förekommer också. På utställningarna är det bara en svenskregistrerad tibetansk mastiff som fått en "rapporteringskod" (vilken inte var en "rapporteringskod A" p g a mentalitet och därför syftar på exteriören) under 2004 – 2010.

De områden som SRD tittar på när det gäller FCI:s rasgrupp 2 (se under rubriken Hälsa) vill vi här jämföra med vad vi ser hos den svenska tibetanska mastiffen. Det finns inga hundar med ögonproblem p g a för riklig och löst liggande hud eller hundar med för tungt hängande huvuden. Rosslande andhämtningar förekommer inte. Problem med dålig fysik och kondition eller hundar med tunga bundna rörelser har vi heller inte kunnat se. Fransyska benställningar eller frånvaro av vinklar i bakstället har inte påvisats.

Det som påvisats hos en eller ett par hundar – som bedöms som fel (i rasstandarderna och SRD) - är individer med löst hängande läppar, stora öron, ljusa/stirrande ögon, runda ögon, övervikt och veka mellanhänder. Några hundar med tunnformade bröstorgar och kohasighet förekommer i rasen. Förutom de rent estetiska felen som enbart finns hos någon enstaka hund, prioriterar vi att arbeta för att inte veka mellanhänder och kohasighet ska bli ett vanligt förekommande fel hos den svenska tibetanska mastiffen. Dessa fel är inte bara rent estetiska, utan kan även innebära att hundarna får fysiska problem.

SAMMANFATTNING

Den svenska tibetanska mastiffen varierar i både typ, storlek och färg. Inga tendenser till att homogenisera rasen utseendemässigt kan vi se i dagsläget, vilket är bra. Riskerna med att homogenisera rasen är att vi skulle förlora ännu mer av den genetiska variationen, vilken redan är liten. Trots den stora variationen av typer, storlekar och färger, ligger alla väl inom ramen för rasstandarderna.

Rasen har heller inte några fel/brister exteriört i någon omfattande grad, de fel/brister som finns hos några individer i rasen utgörs av en mycket liten andel av det totala individantalet.

MÅL OCH STRATEGI

Att inom ramen för rasstandarderna bevara rasens variation av färg, typ och storlek. Uppmärksamma rasstandarderna och SRD:s arbete, i syfte att hålla vår avel så sund som möjligt.

KÄLLFÖRTECKNING

www.skk.se (bl a avelsdata, rasstandard, bph)

www.akc.org

www.thekennelclub.org.uk

www.sbk.nu

www.veterinaren.nu

www.google.com

"Mina hundar i Asien", 1952, Sven Hedin (1865-1952)

"Din tibetan", 1999, Elisabeth Legl

"Big dogs of Tibet and the Himalayas", 2004, Don Messerschmidt

"Role of the dog in Tibetan nomadic society", Robert B. Ekvall, publicerad I Central Asiatic Journal, Vol. III, No 3, 1963-09-03

"Dogs of China & Japan", 1921, V.W.F Collier

FOTON

Sanna Sander och Monika Wahlstedt

BILAGA 1

MENTALBESKRIVNING HUND (MH), SVENSKA BRUKSHUNDSKLUBBEN

Svenska Brukshundklubbens mentalbeskrivning hund (MH) beskriver de beteenden, som genom forskning visat sig vara starkt ärftliga. Alla hundägare med hundar som är registrerade i SKK och oregistrerade som ska prövas för någon verksamhet för samhällsnyttiga hundar kan anmäla sin hund till MH. Minimi ålder: ett år. Hundarna får en beskrivning och de blir inte godkända eller underkända, förutom på sista momentet som är "skott".

MENTALBESKRIVNINGENS OLIKA MOMENT (CA 45 MIN)

1. *Kontakt/socialitet*

Beskrivaren iakttar hundens reaktioner via kontakt och samarbete med en främmande människa. Man tittar också på hur hunden låter sig hanteras av en testledare.

2. *Lek/lekfullhet*

Beskrivaren tittar på hundens vilja att samarbeta med en människa genom att titta på lusten att jaga ifatt och gripa en trasa samt hur engagerad den är i leken.

3. *Jaktlust/Förföljande*

Beskrivaren tittar på hundens intresse att följa efter bortflyende föremål, hur snabbt den startar och vad den gör med föremålet när den hittar det.

4. *Aktivitet*

I momentet aktivitetsnivå tittar beskrivaren på hur hunden betar sig i ett passivt tillstånd, där ägaren står helt still med hunden kopplad. Här reagerar hundar olika, men önskvärt är att hundar kan koppla av i en passiv situation trots att den har varit aktiv precis innan.

5. *Nyfikenhet/intresse*

Beskrivaren tittar på hundens nyfikenhet, vilja och mod att lämna sin ägare för att undersöka det som nyss hänt och eventuellt vara aktiv med vad som kan ha uppfattats som skrämmande. Man beskriver även hundens intresse för att inleda eller besvara lekinvit med en funktionär på avstånd från ägaren.

6. *Skott*

En ljudkänslig hund mår inte bra i dagens bullriga samhälle och hundar som är skotträdda eller skottberörda för ofta över denna rädsla till sina avkommor. För användning i avel och vid utbildning är det viktigt att hundarna inte är skotträdda. På ett MH beskriver man om hunden är skottberörd både under lek med ägaren och i passivt tillstånd.

7. *Rädsla*

Det kan vara rationellt för hunden att bli rädd om den utsätts för ett plötsligt hot, som i ett moment då en overall plötsligt dras upp framför hunden. Det är också viktigt att rädslan släpper när överraskningen/hotet upphör och att hunden slappnar av och kanske till och med visar nyfikenhet för det som skett. Detta, samt hur mycket stöd hunden söker från sin förare, tittar beskrivaren på i flera moment.

8. Hot

I det här momentet använder man funktionärer utklädda till spöken för att se hur hunden reagerar på okända hot som långsamt närmar sig hunden. Beskrivaren tittar på hur hunden står emot hotet, om den vill försvara sig eller sin förare, samt om hunden visar intresse att undersöka spökena efter att dessa slutat agera hotfullt.

EFTER BESKRIVNINGEN

Hundägaren får en kopia av protokollet som bevis för att hunden har känd mentalstatus och skrivs in i hundens stamtavla. Originallet skickas via Svenska Brukshundklubben till Svenska Kennelklubben (SKK) för registrering.

BILAGA 2

BETEENDE- OCH PERSONLIGHETSBEKRIVNING HUND (BPH), SVENSKA KENNELKLUBBEN

Maj 2012 började Svenska Kennelklubben med sitt egna mentaltest och det är en officiell mentalbeskrivning (BPH). Utformningen är gjord så att den ska passa alla raser. Beskrivningen tar ca 30 minuter och innehåller sju olika moment. Syftet är att se hur hunden reagerar och hanterar olika situationer.

MOMENTEN I BPH

De reaktioner din hund visar vid de olika momenten ger dig en uppfattning om din hunds starka sidor och situationer där den behöver stöd och uppmuntran. Följande moment ingår i BPH:

1. *Främmande person*

Här beskrivs hundens kontaktbenägenhet med en främmande person och hundens tendens till oro och/eller undvikande beteenden, hundens behov av att hävda sig eller att visa underkastelse mot testledaren samt om hunden avvisar umgänget med aggression.

2. *Föremålslek*

Både hundägare och testledare leker med hunden. Momentet har två syften, dels att dokumentera lusten till föremålslek, dels hundens allmänna attityd i leken vilken inte behöver ha direkt koppling till intresset för föremål.

3. *Matintresse*

Hunden får prova att ta godbitar, såväl egna favoriter som av standardiserad modell, ur burkar vars lock antingen är öppna eller olika hårt åtskruvade. Syftet är dokumentera hur mycket hunden är villig att jobba för att nå sina matbitar och hundens allmänna intresse för mat.

4. *Överraskning*

En silhuett av en person i halvfigur reses hastigt upp 3 meter framför hunden när den kommer gående. Här iakttas och dokumenteras exempelvis hur arg och rädd hunden blir men också hur lätt den har att övervinna en negativ känslomässig upplevelse. Den tredje delen som dokumenteras är hur hunden klarar av att promenera förbi halvfiguren.

5. *Skrammel*

En metalltrumma med en kedja i genererar ett högt skramlande ljud som startar när hunden närmar sig. Hunden får upptäcka, undersöka och passera förbi trumman. Syftet är att undersöka hundens rädsla för ljud.

6. *Närmande person*

En person klädd i kappa, bredbrättad hatt och mörka solglasögon närmar sig långsamt hunden i etapper. När personen kommit inom ett visst avstånd vänder den sig om och står stilla. Hunden släpps fram för att undersöka och ta kontakt. Momentet ska mäta hundens reaktioner i möte med människor i situationer som ur hundens perspektiv kan upplevas som avvikande.

7. Underlag

Hunden och föraren går över två olika sorters underlag. Syftet är att mäta eventuell rädsla för att gå på annorlunda underlag.

8. Skott (valfritt moment)

Två skott avlossas cirka 50 meter från ekipaget, ett när hund och förare är i rörelse, ett när de står still. Syftet är att dokumentera eventuell reaktion vid skott.

ENKÄT OM VARDAGSBETEENDE

När testet är genomfört gör beskrivaren en sammanfattning av hundens agerande. Avsikten är att ge en mer övergripande bild av hunden, till exempel om den är trygg, glad i människor, energisk etc. Ägarna får även en "enkät om vardagsbeteende" att besvara som beskriver hur hunden reagerar i vardagssituationer. Testet ser ut som följer:

1. Positiv attityd

Har en allmänt glad attityd till livet. Är förväntansfull och deltagande inför aktiviteter. Lekfull; svarar gärna på lekinviter och bjuder själv gärna till lek.

Lite positiv

Mycket positiv

2. Trygghet

Ustrålar självförtroende. Reder ut uppkomna skrämelsituationer på ett rationellt sätt.

Lite trygg

Mycket trygg

3. Aktivitet

Pigg, vaken och alert. Reagerar snabbt på retningar. Kan vara energisk och/eller rastlös. Kan upplevas som om hunden hela tiden är på gång.

Lite aktiv

Mycket aktiv

4. Socialitet

Trivs i umgänget med främmande människor. Svarar gärna på kontakt av främlingar, och tar ofta eget initiativ till kontakt.

Lite social

Mycket social

5. Handlingskraft

Tar själv spontant tag i olika situationer. Är initiativrik; visar engagemang och vilja att hitta lösningar på problem.

Lite handlingskraftig

Mycket handlingskraftig

6. Aggressionsbenägenhet

Har lätt att bli arg i olika situationer, och visar det med hotfulla beteenden.

Lite

aggressionsbenägen

Mycket

aggressionsbenägen

7. Samarbetsvilja

Är lyhörd gentemot sin förare; vill kommunicera och förstå förarens budskap. Svarar lätt på förarens initiativ till aktiviteter.

Lite samarbetsvillig

Mycket samarbetsvillig

8. LJUDLIGHET

Reagerar lätt med skull i olika situationer. Kan också gnälla i väntan på aktiviteter och vara ljudlig vid hälsning.

Lite ljudlig

Mycket ljudlig